

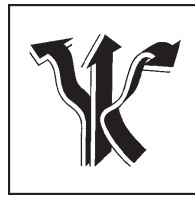
МІЖРЕГІОНАЛЬНА
КАДЕМІЯ
УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

ІНСТИТУТ БЕЗПЕКИ

ЗАСТОСУВАННЯ ПОЛІГРАФА В РОБОТІ З ПЕРСОНАЛОМ ТА ПРИ ПРОВЕДЕННІ РОЗСЛІДУВАНЬ

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

**С. О. Лисенко
В. В. Ровний
А. В. Гайченко**

ЗАСТОСУВАННЯ ПОЛІГРАФА В РОБОТІ З ПЕРСОНАЛОМ ТА ПРИ ПРОВЕДЕННІ РОЗСЛІДУВАНЬ

Методичний посібник

Київ
2025

УДК 340.68:[004.9:159.938.3]](07)

Л61

Укладачі:

С. О. Лисенко, д-р юрид. наук, проф., директор Інституту безпеки, завідувач кафедри інформаційної безпеки Інституту безпеки

В. В. Ровний, канд. юрид. наук, заступник завідувача кафедри національної безпеки, доцент кафедри національної безпеки

А. В. Гайченко, канд. юрид. наук, доцент кафедри національної безпеки

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом (протокол № 9 від 30.10.24)

Лисенко С. О., Ровний В. В., Гайченко А. В.

Л61

Застосування поліграфа в роботі з персоналом та при проведенні розслідувань: метод. посіб. щодо забезпечення практичної роботи слухачів курсу. Київ : Міжрегіональна Академія управління персоналом, 2025. 356 с.

ISBN 978-617-02-0412-7

Методичний посібник містить пояснювальну записку, тематичний план, зміст курсу “Застосування поліграфа в роботі з персоналом та при проведенні розслідувань”, питання і завдання для самостійного повторення матеріалу та контролю, теми рефератів, методичні матеріали лекцій, а також список літератури.

Для слухачів курсу “Застосування поліграфа в роботі з персоналом та при проведенні розслідувань”, науково-педагогічних працівників, студентів, поліграфологів, правоохоронців.

УДК 340.68:[004.9:159.938.3]](07)

© С. О. Лисенко, В. В. Ровний,
А. В. Гайченко, 2025

© Міжрегіональна Академія управління
персоналом, 2025

ISBN 978-617-02-0412-7

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Самостійна робота слухачів є складовою навчального процесу, основним засобом опанування навчального матеріалу в час, вільний від обов'язкових навчальних занять.

Мета самостійної роботи слухачів курсу “Застосування поліграфа в роботі з персоналом та при проведенні розслідувань” — сприяти засвоєнню в повному обсязі навчальної програми та формуванню професійних компетенцій у галузі поліграфології та детекції брехні.

Зміст самостійної роботи визначається навчальною програмою дисципліни, а також методичними матеріалами.

Завдання для самостійної роботи передбачають формування у слухачів необхідних знань завдяки пошуку потрібних інформаційних джерел, а через їх опанування — вміння аналітично оцінювати і виокремлювати основне із запропонованої інформації.

Самостійна робота може здійснюватися у таких основних формах:

- опрацювання лекційного матеріалу шляхом обов'язкового вивчення запропонованих викладачем визначень і підготовки відповідей на питання, які плануються на семінарське заняття;
- використання слухачами у самостійній підготовці монографій, наукових статей, матеріалів конференцій тощо;
- написання реферативних робіт та складання переліку питань, які, на думку слухачів, недостатньо висвітлені в літературі чи на попередній лекції, для кращого їх засвоєння;
- самостійне конспектування важливих, з точки зору слухача, питань.

Слухачам пропонується написати реферат і скласти на його основі змістовну доповідь, яка буде вислухана на семінарсько-

му занятті. Мета доповіді полягає у засвоєнні слухачами основних аспектів розглянутої теми та формуванні питань, які можуть виникати в процесі подальшої дискусії.

Вказівки до написання реферативної роботи:

- обсяг — 10–15 аркушів формату А4;
- наявність у вступній частині обґрунтування актуальності теми, що розглядається;
- наявність власних висновків і пропозицій;
- наявність списку використаних джерел.

З метою раціонального використання часу на семінарському занятті обговорюється не більше двох рефератів. Решта часу відводиться для усних опитувань.

Кращі реферати можуть бути рекомендовані до друку як наукові статті, тези доповідей для участі в науково-практичних конференціях, семінарах і круглих столах.

У процесі самостійної підготовки до практичних занять слухачі повинні опрацювати прослуханий лекційний матеріал, всебічно розглянути зміст питань, що виносяться на заняття, опрацювати навчальну літературу, відповідні нормативно-правові акти.

Критерії оцінювання самостійної роботи слухачів:

- оцінка “відмінно” — слухач повно і всебічно розкриває питання теми, винесені на самостійне опрацювання, вільно оперує поняттями і термінологією, демонструє глибокі знання джерел, має власну точку зору стосовно відповідної теми і може аргументовано її доводити;
- оцінка “добре” — загалом рівень знань слухача відповідає викладеному вище, але мають місце деякі упущення при виконанні завдань, винесених на самостійне опрацювання, обґрунтування неточні, не підтверджуються достатньо обґрунтованими доказами;
- оцінка “задовільно” — слухач розкриває питання, винесені на самостійне опрацювання у загальних рисах, розу-

- міє їх суть, намагається робити висновки, але при цьому припускається грубих помилок, матеріал викладає нелогічно і не самостійно;
- оцінка “незадовільно” — слухач не в змозі дати відповідь на поставлене питання або відповідь неправильна, студент не розуміє суті питання, не може зробити висновки.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

курсу

“Застосування поліграфа в роботі з персоналом та при проведенні розслідувань”

№ пор.	Назва теми	К-сть годин
1	Історія виникнення та розвитку інструментальної детекції брехні. Психофізіологічні основи застосування поліграфа	4
2	Загальні основи анатомії та фізіології людини	12
3	Нервова система. Особливості будови і функції нервової системи	
4	Серце та кровообіг	
5	Анатомія і фізіологія залоз внутрішньої секреції	
6	Принцип роботи поліграфа	8
7	Організаційно-методичні аспекти проведення поліграфного тестування. Етапи поліграфної перевірки	10
8	Запитання, що використовуються при проведенні поліграфного обстеження	12
9	Методики тестування на поліграфі. Види тестів	14
10	Способи аналізу поліграм	14
11	Особливості застосування поліграфа під час розслідувань та в кадрових перевірках	14
12	Протидія поліграфу. Юридичні та етичні аспекти детекції брехні	12
13	Використання поліграфа в судово-психологічній експертизі	
Разом		100

ЗМІСТ

курсу

“Застосування поліграфа в роботі з персоналом та при проведенні розслідувань”

Тема 1. Історія виникнення та розвитку інструментальної детекції брехні. Психофізіологічні основи застосування поліграфа

- 1.1. Методи виявлення брехні у давнину. Передумови виникнення поліграфа.
- 1.2. Розвиток інструментальної детекції брехні в США та Україні, підходи до тестування.
- 1.3. Психічні явища, що виникають у процесі брехні.
- 1.4. Основні поняття. Сутність поліграфної перевірки.

Література [1; 2; 5; 8; 11; 12]

Тема 2. Загальні основи анатомії та фізіології людини

- 2.1. Загальні уявлення про анатомію і фізіологію.
- 2.2. Рівні організації тіла людини.
- 2.3. Фізіологія збудження та сенсорних систем.
- 2.4. Анатомія і фізіологія системи дихання.
- 2.5. Будова та фізіологія м'язів.

Література [1; 3; 4; 23; 27; 29; 31]

Тема 3. Нервова система. Особливості будови і функцій нервової системи

- 3.1. Структурно-функціональні особливості центральної нервової системи.

3.2. Нервова система та мозок.

3.3. Вища нервова діяльність.

Література [1; 5; 8; 10; 12; 25; 28; 32; 35; 37; 39; 45; 52]

Тема 4. Серце та кровообіг

4.1. Анатомія серця.

4.2. Фізіологія серця.

4.3. Характеристика серцево-судинної системи.

Література [24; 25; 29; 33; 34; 42; 44; 47; 50; 61; 62]

Тема 5. Анатомія і фізіологія залоз внутрішньої секреції

5.1. Анатомія і функції залоз внутрішньої секреції.

5.2. Загальне уявлення про залози внутрішньої секреції.

5.3. Механізм дії гормонів.

5.4. Гормональне забезпечення процесів адаптації.

5.5. Регуляція секреції гормонів.

Література [23; 25–27; 29; 30; 34; 37; 42; 46]

Тема 6. Принцип роботи поліграфа

6.1. Пневмоканал (респіраторний канал). Грудне та діафрагмальне дихання.

6.2. Кардіоканал.

6.3. Канал електродермальної активності (шкірно-гальванічної реакції (ШГР)).

6.4. Тремор. Канал рухомої активності.

6.5. Характеристики технічних засобів при проведенні перевірок.

Література [27; 37; 51; 52; 58; 64–66; 79]

Тема 7. Організаційно-методичні аспекти проведення поліграфного тестування.
Етапи поліграфної перевірки

- 7.1. Підготовчий етап. Приміщення.
- 7.2. Передтестова бесіда.
- 7.3. Тестування.
- 7.4. Аналіз отриманих даних, поліграм.
- 7.5. Післятестова бесіда.

Література [1–3; 5–7; 10–12; 14–19; 21; 22; 39; 67–74]

Тема 8. Запитання, що використовуються при проведенні поліграфного обстеження

- 8.1. Види запитань, що використовуються у поліграфології. Вимоги.
- 8.2. Перевірочні (релевантні) запитання.
- 8.3. Нейтральні запитання.
- 8.4. Контрольні запитання.

Література [1–3; 5–7; 10; 13; 35; 67–70; 83; 84]

Тема 9. Методики тестування на поліграфі. Види тестів

- 9.1. Стимуляційні тести.
- 9.2. Методика перевірочних та нейтральних запитань.
- 9.3. Методика контрольних запитань.
- 9.4. Методика виявлення прихованої інформації.

Література [1–3; 5–7; 10; 13; 35; 69; 71]

Тема 10. Способи аналізу поліграм

- 10.1. Якісна система оцінювання поліграм.

- 10.2. Бальна система оцінювання поліграм.
- 10.3. Основні принципи формування висновку.

Література [19; 21; 22; 39; 67–77]

Тема 11. Особливості застосування поліграфа під час розслідувань та в кадрових перевірках

- 11.1. Проведення поліграфних перевірок у ході службових розслідувань.
- 11.2. Проведення поліграфних перевірок у ході розслідування злочинів.
- 11.3. Відбір кандидатів на посаду.
- 11.4. Перевірка персоналу, який працює.

Література [75–81]

Тема 12. Протидія поліграфу. Юридичні та етичні аспекти детекції брехні

- 12.1. Класифікація та ознаки протидії на кожному з каналів поліграфа.
- 12.2. Способи нейтралізації протидії поліграфній перевірці.
- 12.3. Правові основи проведення поліграфної перевірки.
- 12.4. Етичні питання детекції брехні.

Література [85–92]

Тема 13. Використання поліграфа в судово-психологічній експертизі

Література [85–92]